

International Science Group

ISG-KONF.COM

IV
INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE
"DISCUSSION AND DEVELOPMENT OF MODERN
SCIENTIFIC RESEARCH"

Helsinki, Finland
October 18 - 21, 2022

ISBN 979-8-88796-813-1

DOI 10.46299/ISG.2022.2.4

DISCUSSION AND DEVELOPMENT OF MODERN SCIENTIFIC RESEARCH

Proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference

Helsinki, Finland
October 18 – 21, 2022

UDC 01.1

The 4th International scientific and practical conference “Discussion and development of modern scientific research” (October 18-21, 2022) Helsinki, Finland. International Science Group. 2022. 487 p.

ISBN – 979-8-88796-813-1

DOI – 10.46299/ISG.2022.2.4

EDITORIAL BOARD

<u>Pluzhnik Elena</u>	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law, Associate Professor
<u>Liudmyla Polyvana</u>	Department of Accounting and Auditing Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko, Ukraine
<u>Mushenyk Iryna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines, Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
<u>Prudka Liudmyla</u>	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
<u>Marchenko Dmytro</u>	PhD, Associate Professor, Lecturer, Deputy Dean on Academic Affairs Faculty of Engineering and Energy
<u>Harchenko Roman</u>	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.
<u>Belei Svitlana</u>	Ph.D., Associate Professor, Department of Economics and Security of Enterprise
<u>Lidiya Parashchuk</u>	PhD in specialty 05.17.11 "Technology of refractory non-metallic materials"
<u>Levon Mariia</u>	Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Scientific direction - morphology of the human digestive system
<u>Hubal Halyna Mykolaiivna</u>	Ph.D. in Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor

72.	Мендигалиева Ш.А., Ажибаева С.Д., Иралина М.М., Сулейменова А.В., Сайдаков Е.М. ЖЕЦІЛ АТЛЕТИКА	325
73.	Никифоров А.М., Гулей О.В., Івченко С.В., Цюпка О.В., Кривець М.Л. РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ЗАСВОЄННЯ ОСНОВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	330
74.	Олефір Н.В. КОХЛЕАРНА ІМПЛАНТАЦІЯ ЯК РІЗНОВИД СЛУХОПРОТЕЗУВАННЯ	334
75.	Остапчук І.В. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК МУЗИЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА ПРИКЛАДІ ОПУСУ Б. БАРТОКА "ДІТЯМ"	336
76.	Островершенко А.П. ОРГАНІЗАЦІЯ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ	339
77.	Павленко Т.С. ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ДНПБ УКРАЇНИ ІМ. В. О. СУХОМЛІНСЬКОГО ЗА ДОПОМОГОЮ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖИ FACEBOOK	343
78.	Подобєд А.О., Подобєд О.А. ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ З НЕЗРЯЧИМИ ТА СЛАБОЗОРИМИ УЧНЯМИ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ ТА ПРАВОЗНАВСТВА	346
79.	Шахіна І.Ю., Шевченко В.І. ВИВЧЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	352
80.	Шишко І.М. ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ПОНЯТЬ У ДІТЕЙ З ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ	357

PHILOLOGY		
81.	Hongwei Z. PHILOSOPHICAL REFLECTIONS ON THE DEVELOPMENT OF EDUCATION IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION	360
82.	Безрукава Л.І., Швець Н.А. ФОРМУВАННЯ АКТИВНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ УЧНІВ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЇХ У СУСПІЛЬСТВІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ Й ЛІТЕРАТУРИ ТА ПОЗАКЛАСНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	363
83.	Вашків Л.П., Пастушак М.В. ЕПІСТОЛЯРНИЙ ПРОФІЛЬ ІВАНА КАРПЕНКА-КАРОГО (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЛИСТІВ, ПИСАНИХ ДО СЕРГІЯ ЄФРЕМОВА)	369
84.	Михайленко М.О. АМЛІФІКАЦІЯ В ТЕКСТАХ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ	374
PHILOSOPHY		
85.	Tingting D. AN ANALYSIS OF MARX'S ANTHROPOLOGICAL THOUGHT	377
86.	Воропаєва Т., Авер'янова Н. УКРАЇНОЗНАВЧА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ДІЄВИЙ ЧИННИК ПОДОЛАННЯ ДЕСТРУКТИВНИХ НАСЛІДКІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ	379
POLITICS		
87.	Dossan Z. THE DYNAMICS OF THE REGIONAL ENERGY COOPERATION IN THE CASPIAN SEA	388
PSYCHOLOGY		
88.	Petco A.S. MANIPULATION AS AN EFFECT IN THE DIVERSIFICATION OF HUMAN PSYCHOLOGY	399
89.	Spytska L. ASPECTS OF SEXUALITY	404

90.	Бабенцова О.С., Вербовецька В.В., Курілович К.В., Сліпченко В.Р. БЕРЕЖЛИВЕ ВИРОБНИЦТВО	407
91.	Кормило О.М., Павловська М.М. ОСОБЛИВІСТЬ ПРОТІКАННЯ КОНФЛІКТІВ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ	411
92.	Михальчишин Г.Є. ФУНКЦІОНАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ ҐУДЗИКА В АРТТЕРАПЕВТИЧНІЙ ПРАКТИЦІ	418
93.	Саковська В.В. ХІККОМОРІ ЯК ПРОБЛЕМНИЙ АСПЕКТ САМОСТАВЛЕННЯ	420
94.	Суліцький В.В. ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ БІБЛІОТЕРАПІЇ У РОБОТІ ПЕНІТЕНЦІАРНОГО ПСИХОЛОГА	425
SOCIOLOGY		
95.	Petco A.S. INTOLERANCE IN SOCIETY AS A MANIFESTATION OF DISCRIMINATION	431
96.	Шевченко А. СПЕЦИФІКА ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	436
TECHNICAL SCIENCES		
97.	Chebanyuk A., Galchonkov O. COMPARISON OF THE EFFICIENCY OF FACE RECOGNITION DEPENDING ON THE ANGLE OF THE FACE ROTATION IN THE IMAGE RELATIVE TO THE REFERENCE	439
98.	Firkovskyi D., Pitsun O. CHATBOT KNOWLEDGE BASE FOR THE ORGANIZATION EDUCATIONAL PROCESS	443
99.	Гончаренко О.В. АВТОМАТИЗОВАНЕ ПЛАНУВАННЯ ЕКСПЕРИМЕНТУ ЩОДО ВПЛИВУ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПАРАМЕТРІВ НА ПРОЦЕС ЕКСТРАГУВАННЯ	445

ОСОБЛИВІСТЬ ПРОТІКАННЯ КОНФЛІКТІВ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Кормило Оксана Михайлівна

кандидат психологічних наук, доцент
кафедра психології розвитку та консультування
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Павловська Марія Мирославівна

магістр психології
кафедра психології розвитку та консультування
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Вступ. Конфлікт в підлітковому віці є однією з істотних онтологічних характеристик його існування в просторі соціальних зв'язків і взаємин. Конфліктогенний характер розвитку підлітка стосується появи здатності і потреби пізнавати самого себе як особистість, бажання віднайти ціннісно-сміслову ставлення до себе і світу. Питання психологічних чинників, що визначають виникнення, динаміку та кінцевий результат розвитку конфліктної ситуації, важливе для розуміння психологічних механізмів регуляції поведінки підлітка. Воно є визначальним і для розроблення методологічних засад профілактики, діагностики та корекції конфліктних ситуацій у більш ширшому контексті.

Виклад основного матеріалу. Конфліктність особистості розуміється як інтегральна властивість, яка виявляється через частоту вступу в міжособистісні конфлікти та характер когнітивного, емоційного, поведінкового реагування в них. За стійкої високої конфліктності людина стає постійним ініціатором напружених стосунків з оточенням. Конфліктність особистості формується внаслідок комплексної дії особистісних детермінант, таких як темперамент, рівень агресивності, рівень домагань, актуальний емоційний стан, акцентуація характеру і т. д., а також соціально-психологічних, серед яких – соціальні установки, цінності, ставлення до опонента, спрямованість у взаємодії «на себе» тощо, а також соціальних факторів, зокрема умов життя і діяльності, соціального оточення, загального культурного рівня. Конфліктна особистість характеризується значною конфліктогенністю, що має глибоко внутрішню детермінацію, та негативно впливає на всі аспекти життєдіяльності людини й її міжособистісну взаємодію [1, с. 3; 2].

Стратегії поведінки в конфлікті досліджували як українські науковці: О. Бондарчук, А. Бузнік, О. Винославська, О. Волянська, А. Гірник, Л. Долинська, Л. Карамушка, О. Кришевич, В. Кушнірюк, Г. Ложкін, В. Ласькова, Н. Макаруч, Л. Матяш-Заяц, І. Омеланко, М. Пірен, Н. Пов'якель, Л. Порожня, В. Радчук, О. Світличний та ін., так і зарубіжні:

Р. Блейк, Н. Леонов, Е. Мейо, Р. Мертон, Дж. Моутон, Т. Парсонс. Д. Смелсер, Л. Сохань, К. Томас та ін. Конфлікт учені визначають як якісну взаємодію між людьми (або елементами внутрішньої структури особистості), що виражається в протидії сторін заради досягнення своїх інтересів. Поведінка особистості в конфліктній ситуації визначається насамперед її індивідуально-психологічними особливостями, які розуміються як неповторна своєрідність психіки людини. Індивідуальні особливості особистості найяскравіше виявляються в темпераменті, характері та здібностях, у пізнавальній, емоційній, вольовій діяльності, потребах та інших процесах.

Проблемами розвитку дітей підліткового віку займалися такі українські вчені як І. Булах, І. Бушай, Т. Зелінська, Є. Калюжна, С. Кузькова, Т. Титаренко та ін.

Класичні і сучасні дослідження підліткового віку, П. Блонського, Л. Божович, Ш. Бюлер, Л. Виготського, Г. Гецера, Д. Ельконіна, Е. Еріксона, Н. Крилова, Ж. Піаже, Е. Шпрангера, Е. Штерна показують, що перехідний стан між дитиною і дорослим, який характеризує підлітка, накладає свій відбиток не тільки на перебіг його думок і почуттів, на його прагнення та ідеали, але й на його дії, стратегії поведінки у конфліктних ситуаціях.

Теоретичний аналіз психолого-педагогічної конфліктології дає змогу стверджувати: в основі конфліктної ситуації лежить суперечність, а сама конфліктна ситуація може мати конструктивний та деструктивний характер; у більшості вчителів спостерігається неадекватне ставлення до конфліктних ситуацій в учнівському середовищі; конфліктні ситуації серед підлітків – звичайне та розповсюджене явище, зважаючи на вікові особливості; причиною конфліктної ситуації може бути утвердження свого «Я», високий емоційний вибух під час спілкування; втручатися в конфліктну ситуацію учителю потрібно не лише для її ефективного подолання, а й для надання допомоги підлітку в пізнанні самого себе та оточуючих; перш ніж втручатися в конфліктну ситуацію, необхідно виявити причини її виникнення; конфліктна ситуація за умов адекватного використання механізмів управління може бути ефективним засобом виховного впливу [3].

Конфліктність підлітків та юнаків, за свідченням О. Чайковської, відрізняється низкою особливостей, пов'язаних із недостатністю їхнього життєвого досвіду й низьким рівнем самокритики, нездатністю до адекватної оцінки життєвих обставин, підвищеною емоційною збудливістю, імпульсивністю. При цьому, як зазначає О. Чайковська, підліткова схильність до конфліктності може пояснюватися не тільки емоційними і фізіологічними віковими змінами. Недостатньо сформовані соціальні навички, посилені соціально-економічною незахищеністю, часто є причиною, яка впливає на підвищену агресивність, конфліктність підлітка, на його бажання будь-якими засобами компенсувати своє незадоволення життям [4, с. 252].

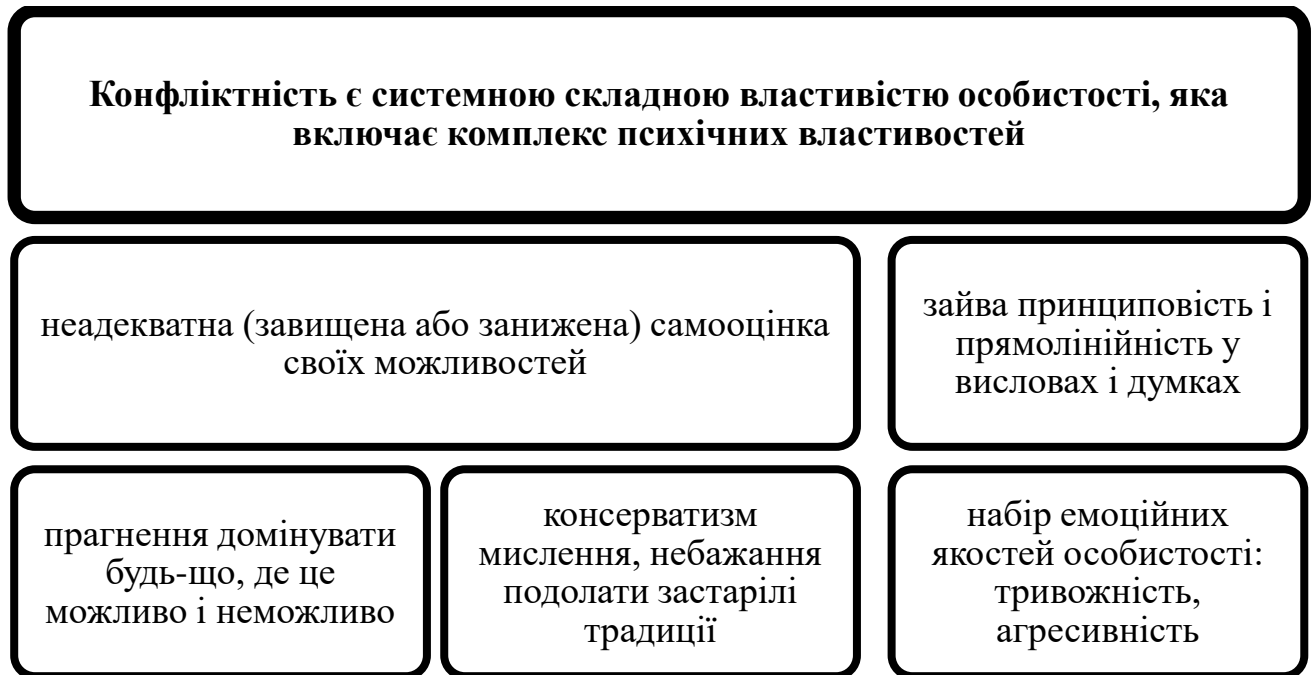

Рис. 1 Розуміння поняття «конфліктність» (О. Чайковська) [1, с.4; 4].

Отже, конфліктність розглядаємо як одну із особливостей протікання підліткового віку, що визначається комплексним впливом індивідуально-типологічних, соціально-психологічних і соціальних чинників (темперамент, характер, рівень самосвідомості і саморегуляції, установки, цінності, самооцінка, умови життєдіяльності, виховання, соціальне оточення тощо). Конфлікти між підлітками проявляються як боротьба за лідерство, увагу, статус у класі, гендерні протистояння (це помітно «неозброєним оком» – під час повсякденного спостереження за учнями, у ході бесід із ними й фахівцями школи, у результаті аналізу документації шкільної психологічної служби). Практика показує, що підлітки не вмюють вирішувати конфліктні ситуації, і в їх конфліктних відносинах переважають деструктивні тенденції. Необхідно працювати над зниженням гостроти подібних явищ для більш продуктивного розв'язання міжособистісних конфліктів. Успішність взаємодії з підлітками педагога (вчителя, класного керівника, соціального педагога, шкільного психолога) багато в чому визначається розумінням вікової специфіки конфліктності та обранням адекватних засобів і способів роботи з ними.

Конфлікт можна використовувати як джерело життєвого досвіду, самовиховання і самонавчання. Конфлікти можуть бути використані як навчальний матеріал, якщо в подальшому знайдеться час на аналіз конфліктної ситуації, що дозволить дізнатися більше про самого себе, про залучених в конфлікт людей або обставини, що викликали конфлікт. Такі знання допоможуть прийняти правильне рішення в майбутньому і уникнути конфлікту [5].

Мета дослідження: на основі теоретичного аналізу та емпіричного дослідження вивчити особливості конфліктності у підлітковому віці .

Емпіричне дослідження проводилось протягом 2021-2022 навчального року. Кількість досліджуваних 83 осіб віком від 10 до 14 років. Обстежувані брали участь у дослідженні в термін не більше двох тижнів, за умови відсутності

стресогених факторів (щоб запобігти ситуативним, актуальним впливам на особистість).

Для вивчення оцінки конфліктності особистості обрали тест Г. Ложкіна, Н. Пов'якель [6]. Складається методика з 14 запитань з готовими варіантами відповідей (А, Б, В). Отримані бали підраховуються за допомогою таблиці. Сума балів дає певний показник, що і визначає відповідний рівень конфліктності особистості. Дана методика призначена для вивчення кількісних (рівневих) характеристик конфліктності [6].

За методикою зафіксовано *дуже високий* рівень конфліктності у 8,43% підлітків від загальної кількості досліджуваних. Ці респонденти самі провокують конфлікти, шукають приводи для суперечок, люблять критикувати, нав'язують свою думку. Ці результати вказують на наявність цілої низки рис характеру, що зумовлюють продукування конфліктів, використання конфліктогенів спілкування і, звичайно, ж, підвищення конфліктної взаємодії в колективі.

Таблиця 1

Результати дослідження за тестом Г. Ложкіна, Н. Пов'якель (n=83)

Рівні	Міра вираженості, бали	Середнє значення, бали	Кількість	%
Дуже низький	від 14 до 17	15,2	5	6,02
Низький	від 18 до 20	18,89	9	10,84
Нижче середнього	від 21 до 23	21,55	11	13,25
Трохи нижче середнього	від 24 до 26	25	10	12,05
Середній	від 27 до 29	28,38	16	19,29
Трохи вище середнього	від 30 до 32	30,4	5	6,02
Вище середнього	від 33 до 35	33,5	8	9,64
Високий	від 36 до 38	37	12	14,46
Дуже високий	від 39 до 42	40,29	7	8,43

Підлітки, яким притаманна *висока* конфліктність – 14,46% опитаних, демонструють ворожі та агресивні тенденції при взаємодії з опонентом, використовують різні форми тиску та часто намагаються самоствердитись за рахунок інших. Найчастіше вони самі ініціюють конфлікт, демонструють схильність до маніпуляцій, не готові йти на компроміс та вирішувати суперечку конструктивними способами. При цьому конфліктність часто проявляється при взаємодії з дорослими (батьками, вчителями, найближчим оточенням), демонструється негативізм, неприйняття правил та заборон, відторгнення соціальних стандартів, що сприймаються як нав'язані суспільством. Також деструктивні форми поведінки можуть проявлятися стосовно однолітків, що не входять в референтну для особистості групу. В цьому випадку часто спостерігаються прояви булінгу та цькування інших дітей, в основі яких лежить прагнення самоствердитись за рахунок приниження іншого.

У 9,64% досліджуваних із рівнем конфліктності *вище середнього* та у 6,02% опитаних із рівнем конфліктності *трохи вище середнього* – виражена конфліктність. Ці підлітки конфліктують лише в тому разі, якщо немає іншого виходу, а інші засоби вичерпані. Це досить гнучкі люди, але важко змінюють свою думку. Відкриті до компромісних рішень, але твердо відстоюють свою думку, не думаючи про те, яким чином це позначиться на приятельських взаємозв'язках. Та це не дозволяє їм виходити за межі коректності й принижуватись. Навпаки, це викликає повагу до таких підлітків з боку оточення, через це конфліктні стосунки є швидше тактикою, ніж способом життя.

Середній рівень конфліктності зафіксовано у 19,29% підлітків від загальної кількості досліджуваних. Ці особи рідко виступають ініціаторами конфлікту, однак схильні відстоювати свої інтереси, якщо конфлікт вже зав'язався. Вони готові демонструвати власну позицію, навіть якщо вона буде негативно сприйнята опонентом, та це призведе до загострення конфліктної ситуації. Такі респонденти готові прийти до компромісу у випадку, якщо інша сторона також піде на поступки.

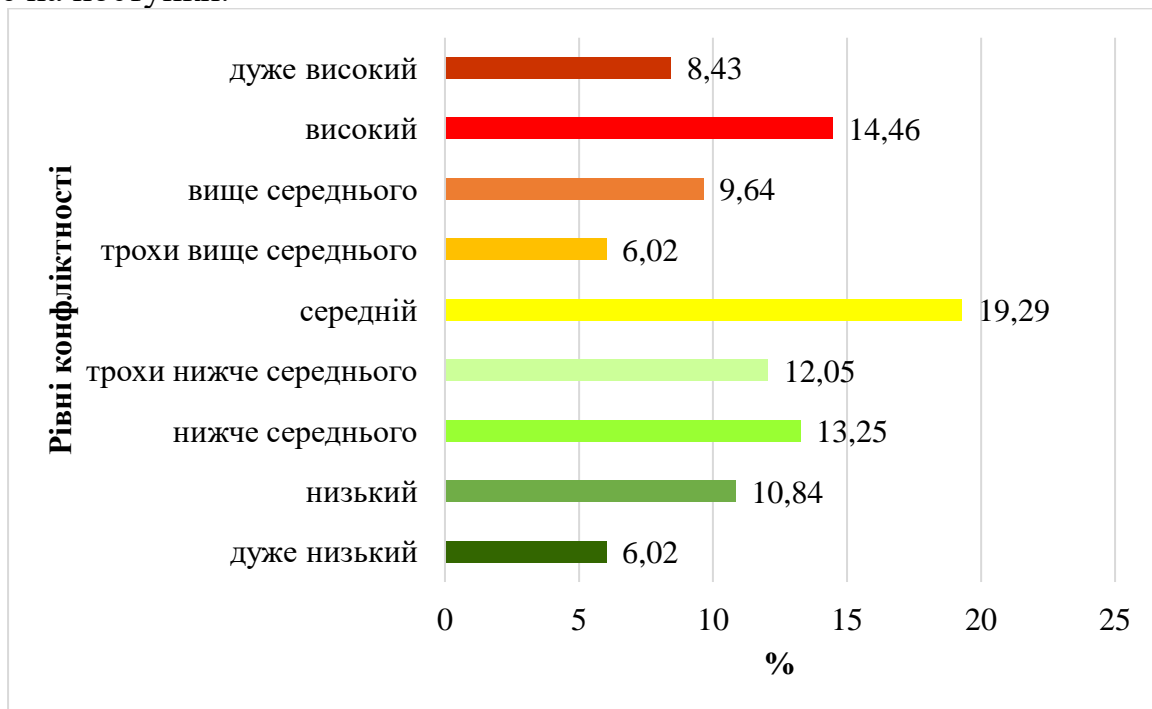

Рис. 2 Розподіл підлітків за рівнями конфліктності (n=83)

Представники групи з рівнями конфліктності трохи нижче середнього 12,05% та нижче середнього 13,25% не зосереджені на думках про відстоювання своїх власних інтересів та цілей, не застосовують домінування, не мають потреби в агресивній поведінці. Вони відрізняються низьким ступенем суперництва і можуть використовувати пристосування як засіб вирішення конфлікту, бувають скромні, боязкі, сором'язливі і більш емоційно стримані, ніж досліджувані з високим та дуже високим рівнями конфліктності. Такі особи можуть контролювати свої неформальні відносини з іншими людьми, викликати до себе повагу і симпатію. Взаємодіючи з людьми, вони намагаються уникати розбіжностей, не люблять конкуренцію, воліють співпрацювати, а не змагатися.

Низький рівень конфліктності діагностовано у 10,84% досліджуваних. Ці підлітки не схильні до демонстрації агресивних моделей поведінки, включаючи як вербальну, так і фізичну агресію, частіше йдуть на компроміс та намагаються досягнути взаєморозуміння при спілкуванні з партнером, при цьому іноді навіть нехтуючи власними інтересами. У конфліктній ситуації вони почуваються дискомфортно, прагнуть її уникнути, або ж швидше з неї вийти. Вони характеризуються достатньою емоційною стійкістю та низькою імпульсивністю, що дозволяє зберігати самоконтроль в конфліктній ситуації та перешкоджає емоційному зараженню від агресивно налаштованого партнера по спілкуванню.

Дуже низький рівень конфліктності зафіксовано у 6,02% підлітків від загальної кількості досліджуваних. Ці особи тактовні, не люблять конфліктів, уникають конфліктних ситуацій. Вони надають перевагу відмовитися від своїх інтересів аби уникнути будь-якої напруженості у взаєминах.

Метою подальшого нашого експериментального дослідження є вивчення стратегій поведінки підлітків у конфліктній ситуації. Вивчення індивідуально-психологічних особливостей дітей підліткового віку. А також, розробити соціально-психологічний тренінг розвитку конфліктологічної компетентності підлітків.

Висновки. Отже, провівши психологічне дослідження оцінки конфліктності у підлітковому віці ми з'ясували, що «конфліктність» розкривається за допомогою наступних трактувань: інтегративна властивість особистості, що виявляється у потребі пошуку конфліктних ситуацій [7]; схильність особистості до сприйняття ситуації як конфліктної та до реалізації конфліктної поведінки у міжособистісній взаємодії [8]; міра готовності особистості до розвитку і вирішення проблемних ситуацій соціальної взаємодії за допомогою конфліктів [1]; перманентна риса особистості, що акумульована її природними задатками і соціальним досвідом; неусвідомлена або частково усвідомлена установка особистості та конфлікт [5]. Вікові особливості пубертатного періоду, зумовлені індивідуально-психологічними факторами, а також недолік соціальних умінь і навичок сприяють, в більшості дітей підліткового віку, підвищенню конфліктності. Є труднощі в спілкуванні, як з дорослими, так і зі своїми однолітками, друзями, однокласниками. Конфлікти виникають не тільки з іншими членами суспільства, в якому знаходиться підліток день у день, але і з самим собою, що не менш серйозно.

Список літератури

1. Абрамян Н. Д. Конфліктність як вікова характеристика підлітків та юнаків. Психологічні науки: проблеми і здобутки. 2014. Вип. 6. С. 3–18.
2. Чала О. А. Сутність та детермінанти деструктивної конфліктної особистості. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2009. № 26. С. 400–407.
3. Порожня Л. А. Особливості психолого-педагогічного аналізу конфліктної ситуації. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2011. № 30/31. С. 246–251. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2011_30-31_39 (дата звернення : 8 червня 2022 р.).

4. Чайковська О. М. Психологічні особливості конфліктності особистості у підлітковому віці. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія*. 2013. Вип. 38 (1). С. 251–257.

5. Дмитрієва С. М., Горбальок-Трохименко В. С. Діагностика та корекція конфліктної взаємодії у підлітковому віці як умова підвищення професійної компетентності фахівця. *Конкурентоспроможність в умовах глобалізації: реалії, проблеми та перспективи*. 2015. № 5. С. 29–32.

6. Ложкін Г. В., Пов'якель Н. І. Психологія конфлікту : теорія і сучасна практика : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2007. 416 с.

7. Дуткевич Т. В. Психологічний зміст поняття «конфліктності» *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського нац. ун-ту імені Івана Огієнка* 2013. № 20. С. 192–200.

8. Черняева Т. В. Конфликтность как учебно-важное качество студентов. Ярославль : Канцлер, 2007. 126 с.